

RECENZÍÓK

Szerző:

Vitrai József
Széchenyi István Egyetem
Egészség-és Sporttudományi
Kar, Pszichológia és
Egészségügyi Menedzsment
Tanszék, Győr

Cikkadatok:

DOI: [10.58701/mej.21322](https://doi.org/10.58701/mej.21322)

Beküldve: 2026. 01. 01.

Elfogadva: 2026. 08. 05.

Megjelentetve: 2026. 09. 07.

2026. 4. évfolyam 3. szám

Copyright © 2026 Vitrai
József. Kiadó: Magyar
Népegészségügy Megújításáért
Egyesület. Ez egy nyílt
hozzáférésű cikk a CC-BY-SA-
4.0 licenstszerződés alapján.

Cikkismertetés: Közösségből származó viselkedési egészségadatok az informált népegészségügyi döntésekért

*Article review: Community-generated behavioral health
data for informed public health decisions*

Kulcsszavak: viselkedési egészség; közösségi részvétel; adatalapú
szakpolitika; mentális egészség; egészségegyenlőtlenségek

Keywords: *behavioral health; community engagement; data-driven
policy; mental health; health equity*

Ajánlás

A tanulmány megközelítése a magyar népegészségügy számára releváns tanulságokkal szolgál, különösen a mentális egészség, a megelőzés és az alapellátás területén. A közösségi részvétel erősítése nem csupán demokratikus érték, hanem gyakorlati haszonnal is jár: hozzájárul a valós szükségletek pontosabb feltárásához, a beavatkozások célzottabb tervezéséhez és az ellátórendszer iránti bizalom növeléséhez.

Hazai környezetben különösen nagy potenciál rejlik az alapellátás, a védőnői szolgálat, az egészségfejlesztési irodák, valamint a szociális és egyéb közösségi ellátások bevonásában. Ezek az intézmények olyan helyi beágyazottsággal rendelkeznek, amely alkalmassá teszi őket a közösségi tapasztalatok szisztematikus becsatornázására a népegészségügyi tervezésbe.

A tanulmány alapján a magyar népegészségügyben érdemes erősíteni azokat a részvételi mechanizmusokat, amelyek lehetővé teszik a lakosság és a helyi közösségek aktív szerepvállalását az adatok értelmezésében és a döntések előkészítésében. Ez hosszabb távon hozzájárulhat az egészségesegyenlőtlenségek mérsékléséhez és a népegészségügyi intézmények társadalmi elfogadottságának növeléséhez.

A cikkismertető a *Leveraging behavioural health data for policy innovation: Closing the loop between community insights and public health decision-making* című közleményt mutatja be.

CÉLKITŰZÉS

Az ismertetett tanulmány célja annak bemutatása, hogy a viselkedési egészséggel kapcsolatos adatok – különösen a közösségi tapasztalatokon alapuló, közösségi részvétellel létrejövő információk – miként járulhatnak hozzá a népegészségügyi szakpolitika megújításához. A szerző abból a problémából indul ki, hogy a mentális és viselkedési egészséget érintő döntések gyakran elszakadnak mind a rendelkezésre álló adatoktól, mind az érintett közösségek mindennapi tapasztalataitól. A cikk központi kérdése, hogyan lehet az adatgyűjtés, a közösségi tudás és a szakpolitikai döntéshozatal közötti kapcsolatot megerősíteni.

MÓDSZERTAN

A tanulmány narratív szakirodalmi áttekin-
tésre épül, amely interdiszciplináris megkö-

zelítésben vizsgálja a viselkedési egészség adatainak forrásait és felhasználási lehetőségeit. A szerző klinikai, digitális, adminisztratív és közösségi adatforrásokra építve elemzi, hogyan kapcsolhatók össze a hagyományos népegészségügyi információs rendszerek és a részvételi adatgyűjtési módszerek. A tanulmány nem empirikus kutatást mutat be, hanem koncepcionális és gyakorlati példákon keresztül értelmezi a közösségi részvétel szerepét a szakpolitikai tervezésben.

LEGFONTOSABB MEGÁLLAPÍTÁSOK

A tanulmány egyik alapvető megállapítása, hogy a viselkedési egészség fogalma jóval túlmutat a mentális betegségek szűk értelmezésén. Magában foglalja azokat a viselkedési mintázatokat, megküzdési stratégiákat és társadalmi-környezeti hatásokat is, amelyek hosszú távon befolyásolják az egyének és közösségek egészségi állapotát. A kizárólag klinikai és statisztikai adatokra épülő népegészségügyi megközelítések ezért csak részlegesen képesek megragadni e komplex összefüggéseket.

Az adatok integrációja során jelentős akadályt jelent a szektorok közötti széttagoztság (pl. egészségügy, oktatás, bűnüldözés) és a megbélyegzéstől való félelem miatti adathiány. A fejlett analitika (MI, gépi tanulás, természetes nyelvfeldolgozás, NLP) forradalmasíthatja az erőforrások elosztását. A prediktív modellek képesek előre jelezni a szolgáltatások iránti igényt olyan társadalmi mutatók alapján, mint a munkanélküliség vagy a lakhatási bizonytalanság, lehetővé téve a reaktív költségvetésről a proaktív befektetésre való áttérést.

Emellett a valós idejű források, mint a viselkedő okoseszközök és a közösségi média érzelemelemzése, mélyebb betekintést nyújtanak a lakosság mentális állapotába válsághelyzetek idején. A fejlett elemzési eszközök – például a prediktív modellezés vagy a digitális adatforrások – lehetőséget teremtenek a kockázatok korábbi felismerésére és az erőforrások célzottabb felhasználására, ugyanakkor alkalmazásuk etikai és intézményi kereteket igényel.

A szerző kiemelt hangsúlyt helyez a közösségi tapasztalatok szerepére. A közösségi forrásból származó adatok – például a szolgáltatásokhoz való hozzáférés akadályai, a stigma megjelenési formái vagy a helyi megküzdési mechanizmusok – olyan kontextuális információkat hordoznak, amelyek nélkülözhetetlenek a hatékony és elfogadható beavatkozások tervezéséhez. Ezek az információk nem a hagyományos adatgyűjtés alternatívái, hanem annak értelmezési keretét bővítik.

A tanulmány fontos új fogalma a részvételi adatirányítás, amely alatt a szerző olyan megközelítést ért, amely az egészséggel kapcsolatos adatok kezelését és felhasználását nem kizárólag intézményi hatáskörként értelmezi.

Az eredeti cikkben használt kulcsfogalmak

A viselkedési egészség (*behavioural health*) az egészség és jóllét olyan integrált dimenziója, amely magában foglalja a mentális és pszichoszociális működést, a szerhasználattal és megküzdéssel összefüggő jelenségeket, valamint az egészséget befolyásoló viselkedési mintázatokat. A fogalom hangsúlyozza, hogy az egyéni viselkedések, a lelkiállapot, a társas kapcsolatok és az életkörülmények egymással kölcsönhatásban alakítják az egészségi kimeneteket. A viselkedési egészség értelmezése kiterjed azokra a társadalmi, gazdasági és környezeti tényezőkre is, amelyek befolyásolják az alkalmazkodást, a megküzdést és a szolgáltatások igénybevételét, ezért a közösségi alapú megelőzés, az interszektoriális együttműködés és az integrált ellátás fontos keretfogalma.

Közösségből származó adatok (*community-generated data*): Az érintett lakosság tapasztalataiból, visszajelzéseiből és szubjektív értelmezéseiből származó információk, amelyek kontextualizálják és kiegészítik a hagyományos népegészségügyi adatforrásokat. Kiemelt szerepük van a helyi szükségletek, akadályok és erőforrások feltárásában.

Részvételi adatkormányzás (*participatory data governance*): Olyan stratégiai megközelítés, amely a döntéshozatali jogkörök megosztására és az érintettek (*stakeholderek*) aktív bevonására épül. Az egészséggel kapcsolatos adatok kezelését nem kizárólag intézményi feladatként, hanem közösségi partnerségként kezeli, növelve ezzel a döntések átláthatóságát, társadalmi hitelességét és megalapozottságát.

Közösségi részvétel (*community engagement*): Az érintett közösségek aktív bevonásának folyamata a problémák azonosításába, az adatok közös értelmezésébe és a beavatkozások tervezésébe. Nem csupán etikai elvárás, hanem a népegészségügyi programok hatékonyságának és társadalmi elfogadottságának alapfeltétele.

A tanulmány fontos új fogalma a részvételi adatrányítás, amely alatt a szerző olyan megközelítést ért, amely az egészséggel kapcsolatos adatok kezelését és felhasználását nem kizárólag intézményi hatáskörként értelmezi. A részvételi adatrányítás célja, hogy az érintett közösségek aktív partnerként vehessenek részt az adatok értelmezésében és a döntések előkészítésében, ezáltal erősítve a bizalmat és csökkentve az adatfelhasználással kapcsolatos etikai kockázatokat.

A szerző bemutatja továbbá az adatvezérelt, de társadalmilag beágyazott népegészségügyi megközelítést, amelyben az adatelemzés nem öncélú technikai tevékenység, hanem a társadalmi és kulturális kontextus figyelembevételével történő értelmezési folyamat.

KÖVETKEZTETÉSEK

A tanulmány következtetése szerint a viselkedési egészséggel kapcsolatos adatok és a közösségi tapasztalatok integrálása meghatározó szerepet játszhat a népegészségügyi szakpolitika megújításában és a

gyakorlati beavatkozások eredményességének javításában. A fragmentált adat- és döntéshozatali rendszerek fenntartása hosszú távon nemcsak hatékonysági veszteségeket okoz, hanem hozzájárulhat az egészségegyenlőtlenségek fennmaradásához is.

A szerző hangsúlyozza, hogy a technológiai fejlődés önmagában nem elegendő: szemléletváltásra van szükség abban, miként oszlik meg a tudás és a felelősség az intézmények és az érintett közösségek között. A közösségek bevonása a döntéselőkészítésbe nem csupán normatív elv, hanem a hatékony népegészségügyi beavatkozások egyik feltétele.

HIVATKOZÁSOK

Akinyelure, F. (2025). Leveraging behavioural health data for policy innovation: Closing the loop between community insights and public health decision-making. *International Journal of Innovative Science and Research Technology*, 10(7), 3458–3466.

<https://doi.org/10.38124/ijisrt/25jul1532>

INFORMÁCIÓK A SZERZŐRŐL

Vitrai József

Széchenyi István Egyetem Egészség-és Sporttudományi Kar, Pszichológia és Egészségügyi Menedzsment Tanszék, Győr

Széchenyi István University Faculty of Health and Sport Sciences, Department of Psychology and Healthcare Management, Győr, Hungary

<https://orcid.org/0000-0001-9267-806X>

vitrai.jozsef@gmail.com